

O FIBULĂ „DIGITATĂ” DESCOPERITĂ LA SOCU (COM. BĂRBĂTEȘTI, JUD. GORJ)

V. MARINOIU și D. HORTOPAN

Nota prezintă prima fibulă „digitată” descoperită pe raza jud. Gorj, în satul Socu de Sus, com. Bărbătești. Autorii au integrat piesa în tipul București -Tei – Suceava – Piatra Frecăței 1.5 și au datat-o în intervalul dintre începutul și al treilea sfert al sec. VII.

Cu câțiva ani în urmă a fost descoperită, în mod fortuit, pe Valea Gilortului, în satul Socu (com. Bărbătești, jud. Gorj) o fibulă „digitată” de bronz¹. Localitatea s-a impus în literatura de specialitate mai ales prin cercetarea, pe parcursul mai multor campanii arheologice, a unei așezări geto-dacice din sec. I. a.Chr.²

Fibula a fost lucrată din bronz prin turnare și se încadrează din punctul de vedere al dimensiunilor în grupa exemplarelor mici, măsurând 4,8 cm. Se păstrează într-o stare de conservare relativ bună, lipsindu-i resortul și acul de prindere. Partea superioară are o formă semidiscoidală, fiind prevăzută cu cinci butoni dispuși radial, delimitați printr-o linie excizată (fig. 1/1a-b). Placa piciorului este romboidal-alungită și prevăzută cu o pereche de proeminențe laterale în forma unor ciocuri de pasăre stilizate. Pe partea cea mai lată a piciorului se află doi butoni sferici laterali. Appendicele terminal are o formă ovoidală și este despărțit de placa piciorului prin două linii excizate. Partea care leagă placa superioară de placa inferioară este puțin reliefată. Atât placa semidiscoidală, cât și placa piciorului sunt netede, fiind lipsite de orice element de decor. Pe partea stângă a axului, între cei doi butoni sferici de pe placa fibulei, se afla „caseta” de formă circulară unde a fost montată o piatră semiprețioasă, azi dispărută. „Caseta” este încadrată de două linii incizate orizontale, paralele și puțin oblice. Pe reversul fibulei (fig. 1/2 a-b), unde era mecanismul de închidere, se mai păstrează doar urechea de prindere a resortului, turnată odată cu fibula, pe partea stângă a plăcii semidiscoidale. Resortul, acul și portagrafa nu se mai păstrează.

Fibulele „digitate” descoperite în spațiul românesc au făcut obiectul unor studii numeroase, publicate atât la noi, cât și în străinătate³. Cel mai recent aparține

¹ Piesa a aparținut până de curând prof. L. Albăstroi, care o primise de la un elev din satul Socu. Recent a fost achiziționată de către directorul Muzeului Județean Gorj, V. Marinoiu, și donată acestei instituții, unde se păstrează sub numărul de inventar 18 972.

² P. Gherghe, Gh. Calotoiu, *Materiale* 17, 1992, 1, p. 153–160; Gh. Calotoiu, I. Mocioi, V. Marinoiu, *Mărturii arheologice în Gorj*, Târgu Jiu, 1987, p. 61–72; Calotoiu, Litua 4, 1988, p. 23–29.

³ I. Nestor, C. S. Nicolăescu-Plopșor, *Germania* 22, 1938, p. 33–41; D. Popescu, *Dacia* 9–10, 1941–1944 (1945), p. 496–505; M. Comșa, *SCIV* 11, 1960, 1, p. 159–166; Nestor, *Dacia*, N. S. 5, 1961, p. 492–505; A. Petre, *SCIV* 16, 1965, 1, p. 67–96; idem, *SCIV* 16, 1965, 2, p. 275–289; idem, *SCIV* 17, 1966, 2, p. 255–276. Mai recent, cu întreaga bibliografie, D. Gh. Teodor, *ArhMold* 15, 1992, p. 119–152.

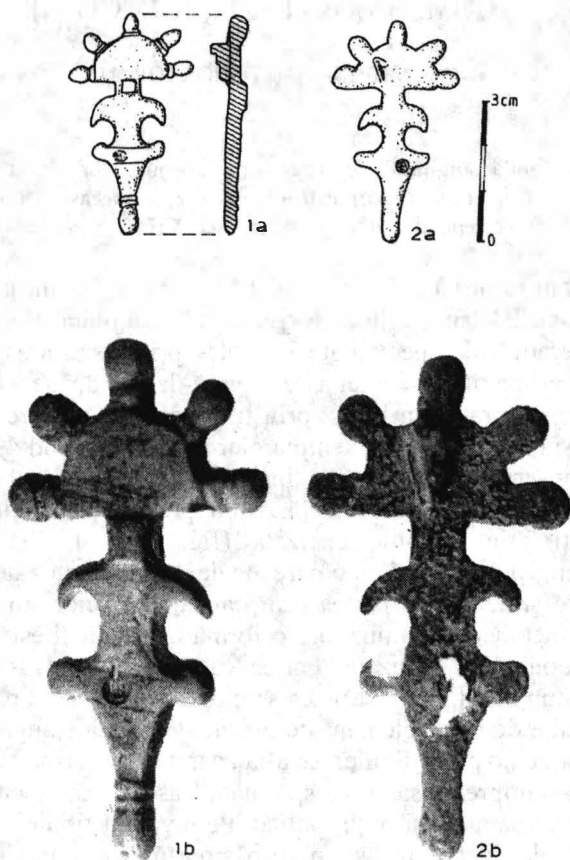

Fig. 1. Socu. Fibulă „digitată”.

lui Dan Gh. Teodor⁴ și pune în discuție toate exemplarele de acest gen apărute în spațiul carpato-danubiano-pontic, avansând o nouă clasificare tipologico-cronologică a acestor piese. În cadrul acestei clasificări, piesa noastră ar aparține tipului București-Tei – Suceava – Piatra Frecăței (tipul I/5), ce cuprinde fibule miniaturale cu placa piciorului romboidal-triunghiulară sau alungită și capete de pasăre stilizate⁵. Cele mai bune analogii le avem cu fibulele descoperite pe Valea Budureasca și la Hansca, încadrate în subvarianta a doua a aceluiași tip⁶. Trebuie făcută totuși mențiunea că, spre deosebire de fibulele amintite, piesa noastră nu a fost decorată.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*, p. 129.

⁶ *Ibidem*, p. 147, fig. 6/2,3.

Din punct de vedere cronologic, acest tip de fibule datează de la începutul secolului al VII-lea și sunt folosite până în al treilea sfert al aceluiași secol. Întâlnite pe o arie vastă (Asia Mică, Cehia, Slovacia, Ucraina, Germania), se consideră că aceste piese vestimentare au fost executate mai ales în atelierele meșteșugărești din spațiul carpato-balcanic, beneficiarii lor fiind în primul rând populația autohtonă romanică, ulterior și alte elemente etnice⁷. Fibula „digitată” de la Socu este până acum o apariție singulară pe teritoriul județului Gorj.

ONE RADIATE-HEADED FIBULA DISCOVERED AT SOCU, GORJ COUNTY

ABSTRACT

The authors publish one bronze radiate-headed fibula discovered near Socu village, in Gorj county. This is the first of this type found until now in the county. Typologically, this fibula belongs to the second variant of the București-Tei – Suceava – Piatra Frecăței type (I.5) and was used from the beginning until the third quarter of the 7th century.

CAPTION OF THE FIGURES

Fig. 1. Socu. Radiate-headed fibula.

⁷ *Ibidem*, p. 130.